

VERDEN ER
FOLD AF
SJOVE
MENNESKER
YILER
INGOLE
DEM !!!

West Side
IZ THE
BEST
AND EAST SIDE

Guns n' ro
torraut

CHAT PAARALUGU
Klassit 4.-7.

Ilinniartitsisoq	3
Sungisarneq 1: Brainstorm - Sunilluunnit eqqaasaqartarluni oqaasertalersueqatigiineq	4
Sungisarneq 2: Oqaloqateqarneq	6
Sungisarneq 3: Allakkanik nakkartitsivik	7
Sungisarneq 4: Video atorlugu suliaqarneq	9
Sungisarneq 5: Qanoq isumaqarpisi?	10
Sungisarneq 6: Inatsisit pillugit nalorsittaarineq	11
Sungisarneq 7: Ajunngila?	13
Sungisarneq 8: YouTube atorlugu ilisarititsinerit	14
Sungisarneq 9: Immissinnut apeqqarissaarfingitsi	15
Sungisarneq 10: Isumassarsinermit ilorrisimaarnermut	16
Sungisarneq 11: Atuaqatigiit siunnersutai malittarisassaataallu pitsaasut	17
Attavissat	21

Ilinniartitsisoq

Atuartitsinermi atortut eqaatsumik atorneqarsinnaapput. Sungiusaatit inuttut ineriarternermut, kalaallisut, danskisut inuaqatigiilerinermut atuartitsinermi immikkut ittumik tulluarsagaapput.

Oqarasuaat aamma interneti atorlugu inuuneqarneq oqaluttuarineqarput aamma atuartut assigiiungitsunik pisuusaartitsillutik sungiusartarsinnaapput soorlu aamma interneti atorlugu toqqaannartumik piviusumik aallaaveqarluni sungiusartinneqartarsinnaallutik.

Atuaqatigiit ataasiarlutik arlaleriarlutiluunniit sungiusartarsinnaapput.

Atortut siullermeertumik klassimi atorneqalerpata sunilluunniit eqqaasaqartarluni oqaasertalersueqatigiilluni sungiusarneq aallartinneqarsinnaavoq (sungiusaatit 1 aamma 2, taakkua aamma ataatsikkoortinneqarsinnaapput). Atuartut uani namminneq isumassarsiussapput.

Sungiusarnerit nalaanni assersuutitsialat misigisallu klassimi atorneqarsinnaapput aamma kingusinnerusukkut sungiusartarnissani sinaakkutinik pilersitsisinnaallutik.

Sungiusaatit qanoq tigussaatigisumik sammisaqartigissanersut ilinniartitsisup nammineq nalilertassavai (sungiusaat 3-miit qummut) qanorlu aallartinneqartassanersut aalajangertassalluni. Sunilluunniit eqqaasaqartarluni minutnsini 30-ni oqaasertalersueqatigittoqarsinnaavoq imaluunniit tiimi atuarfusoq tamaat sungiusartoqarsinnaalluni.

Sungiusarneq 1

Brainstorm – Sunilluunniit eqqaasaqartarluni oqaasertalersueqatigiinneq

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Kalaallisut
- Danskisut
- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut inerartorneq

Siunertaq

Oqaloqatigiinnerup isumannaatsup atuartitsissutiginerata aallartinnerani ilinniartitsisoq oqarasuaatip angallattakkap internetillu atorneranik aamma inuusuttut qarasaasiamik atuinermanni qanoq inississimaffeqartarnerinik soqtiginnilluni paasinnillunilu takutitsisinnaassappat pitsaanerpaassaaq. Klassimi ataatsimoorluni sunilluunniit eqqaasaqartarluni oqaasertalersuinermi ilinniartitsisup apeqqutit ataani allassimasut aallarniutigisinnaavai.

Atuartut imaaliallaannaq eqqaasinnaasaminik oqaasertalersuitikkit pisariaqartikkussiullu apeqqutip imaluunniit sungiusarnerup tullianut ingerlaqqittarlutit. Atuartut namminneq amerlanertigut ima oqaasertalersuillutik aallartittarput: "... misilinikuuara" aamma "ataasiarlunga ...", taama oqartarnerit klassimi eqqartussallugit assersuutissaqqittuupput, taamaalilluni atuartut internetimi pisinnaasut assigiinnngitsut eqqarsaatersorfigisinnaavaat.

Atuartut namminneq assersuusiorlutik oqaasertalersuigaangata tapersersortakkit. Internetimi nuanniitsumik misigisatik pillugit angajoqqaaminnut oqaluttuaramik qanoq angajoqqaatik qisuarisimanersut oqaluttualissappata iliuuserisimasaat akuerisigit. Atuartoq pisumik aaqqiivigineqarsimanngitsumik oqaluttuarpat taanna eqqartorsiuk atuartorlu ikiorlugu.

Sungiusaat 1 aamma 2 pisariaqartitsineq naapertorlugu ataatsikkoortinnejqarsinnaapput. Imannarujussuaq aqutsisoqarnissaq pisariaqanngilaq, ilinniartitsisup kikkut tamarmik tusarneqarnissaannik periarfissaqartoq qulakkeerinniinnassaaq aamma atuartut allamut saanneri maluginiaannassavai tigussaasulinnillu sungiusatinik pisariaqartitsisoqarnersoq maluginiassallugu (sungiusaatit 3-10).

Atuartunut apeqqutit – internetimi nuannersumik nuanninnginnerusumillu misigisakkat pillugit sunilluunniit eqqaasaqartarluni oqaasertalersueqatigiinneq:

Internet ilinnut qanoq pingaaruteqartigiva?

- Internet oqarasuaallu angallattagaq atorsinnaajunnaarukkit kikkut attaveqarsinnaajunnaassavigit?

- Inuuusuttuinnaat qupperneqarpat oqaloqatiginnittarfefqarlutillu?
- Inersimasut inuuusuttullu inuit attaveqatigiittarfiini attaveqaqatigiittarneri assigiinngissuteqarpat?
- Internetimi allatagut uatsinnullu kiinnakkut isignaluta oqaaserisartakkavut assigiinngissuseqarpat? Suna assigiinngissutigaat? Assigiinngissutaat nuannersuua imaluunniit nuanniitsuua? Imaluunniit nuannerlunilu nuanniittarpa?
- Internetimi nuannersut suut misiginikuuigit, soorlu assersuutigalugu ikinngutigiinnermi, pinnguarnermi imaluunniit allatut pisoqarnerani?

Sungisarneq 2

Oqaloqateqarneq

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Inuttut ineriertorneq

Siunertaq

Sungiusarnermi uani klassimi atuartut internetimi oqarasuaammilu angallattakkami allanut nuanninngitsumik sooq allattarnersut eqqartorneqassapput. Atuartut kukkusumik peqqissimissutigisaminillu sooq allattarnitik oqaluttuaralugit eqqartueqatigiinnissaat siunertaavoq.

Atuaqatigiit tamarmiusut: ilinniartitsisup kikkut atuaqatigiinni allassimasatik imaluunniit oqarasuaat angallattagaq internetiluunniit atorlugu iliuuserisimasaminnik peqqissimissuteqarnersut aperisinnaavai. Atuartut akissutigisinjaasaat ilinniartitsisup allattarfissuarmut allattorsinnaavai atuaqatigiillu aperalugit taakkua sumit peqquteqarnersut ilisarineraat. Malitsigiinnarlungu ilinniartitsisup atuaqatigiit oqarasuaat angallattagaq atorlugu killissamik qaangiinermut suut peqqutaasinnaanersut aperisinnaavoq atuartullu akissutaat allattarfissuarmut ilinniartitsisup allattussavai.

Oqarasuaat angallattagaq internetiluunniit atorlugit isumaqatigiinngilersarnermut peqqutaasartut

- Atuarfimmi taakkua eqqartorneqarnikuunngimmata
- Annersinneqarsimagaanni "akiniaarusukkama"
- Kakkanniarama
- Piumalliallariarama
- Allat taama iliortarmata ilaarsillunga
- Akuerineqarusullunga imaluunniit "likes-erneqarusukkama"
- Inuk eqqortumik oqaloqatigissallugu ajornartorsiutigisarakku
- Alla qanoq annersitsigisalugu ilisimannnginnakku

Ilinniartitsisup ataatsimoirluni sunilluunniit eqqaasaqartarluni oqaasertalersueqatigiinnermut peqqutaasartut aqussinnaasariaqarpai aamma internet atorlugu taama nuanniitsigisunik sooq allattarnermut peqqutaasarnersut aperisinnaasariaqarpoq. Internetimi nammineq iliuuserisartakkat oqaloqatigiissutigineqarnissaat uani pineqarpoq aamma sungiusarneq una sungisarnernik aalajangersimasumik sammisaqarnerusunik malitseqarumaarpoq, soorlu sungiusarnerit 3-10.

Sungisarneq 3

Allakkanik nakkartitsivit

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Kalaallisut
- Danskisut
- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut ineriatorneq

Siunertaq

Sungiusarnermi uani atuartut allat inissismaffianiillutik misilissavaat aamma misiginneqatiginninnissinnaanerminnut akisussaaffimmillu tigusisinnaanerminnut sungiusassallutik. Inuuusuttut akuttunngitsumik qanoriliussanerlutik nalornisarput, ingammik avitseqatigiissutaasut pillugit imaluunniit allanik avitseqatigisassarinngikkaluaminnik namminneerlutik avitseqatissarsiorsimatillutik. Inuuusuttoq ima inissimaleratarsinnaasarpooq ikinngunni sanngilleqqasoq sunnertiasuunngoqqasorlu allanit taakkua pillugit avitseqateqarsimallutik imaluunniit internetimi namminneq pillutik allaaserinnittooqartoq paasisimallugu. Taama pisoqarnerani qanoriliortoqartarpa?

Sungiusarnermi uani atuartut marloqiusamik inissismaffigisartakkaminni qanoriliortarnissaminnik suliaqartinneqassapput aamma allakkat nakkaatitsivianni apeqquut qanoq aaqqiivigisassanerlugit ataatsimoorlutik eqqartueqatigiisinneqassapput. Apeqquut allakkat nakkaatitsivianniittut tamarmik eqqortuupput ukioqatigisaannit allanneqartut - paassisutissaq taanna atuartunut ilisimatitsissutigineqassaaq, tassami apeqqummut atuartut qaninnerusumik misinnarsinnaaneri ilimanarpooq.

Allat killigititaannik qaangiinaveersaarnissaq uani anguniagaavoq. Taamaattumik inuit allat killigititaannik qaanngiisut, inatsisinik unioqqutitsisut qinngasaarisullu atuartunit ilisaritinniassallugit ilinniartitsisoqassaaq.

Eqimattat: suleqatigiit marlukkartussanngorlugit eqimattanngortinneqassapput, ajornanngippat nukappiaqqat niviarsiaqqallu akuleriiaartinneqassallutik. Eqimattap apeqquut allakkanut nakkartitsivimmiittoq makissavaa aamma akissusiussapput kingusinnerusukkut atuaqatigiinnut akissusiartik saqqummiutissavaat. Apeqqummut ikorsiissutit atorlugit atuartut akissusiiorneranni ilinniartitsisoq ikiuussinnaavoq:

- Normu qassi makippisiuk?
- Apeqqummi suna pineqarpa?
- Inuk taanna illit nammineq ikinngutigisuugukku qanoriliussavit?
- Inuup taassuma ilinniartitsisoq, angajoqqaaq, politiit allalluunniit oqaloqatigissavai?

Sungiusaatitut apeqquut qulaaniittut aallaavigalugit apeqquut allakkat nakkaatitsivianiittut minutsit 15-20-t atorlugit atuartut akissusiussapput. Ilinniartitsisup eqimattat

ataasiakkaarlugit sumik eqqartuisimanersut qanorlu paasisaqarsimanersut apersussavai. Eqimattamiittut marluk nikuillutik imminnut apersussapput siulliup aappi nipituumik atuarluni aperisassavaa taamaalereerpat aappaata eqimattap akissutaa nipituumik atuartassavaa. Eqimattat allat apeqqutip allakkat nakkartitsivianniittup aaqqiissutissaatut siunnersuataat ilaassutigititaakkit ilassutilu taakkua atuaqatigiinni eqqartortittarlugit.

Sungiusarneq ima itisilerneqarsinnaavoq: Sungisarneq naammassippat atuartut namminneq apeqqusiortinnejassapput, nassiussinerminni atitik allasanngilaat tamatumalu kingorna atuaqatigiit namminneq marloqjusamik inissisimaffigisartakkatik nalunaaquttap-akunnerata ingerlanerani kingusinnerusukkut suleriaaseq taanna atorlugu apeqqummik eqqartuissinneqassapput.

Sungisarneq 4

Video atorlugu suliaqarneq

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Kalaallisut
- Danskisut
- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut ineriaartorneq

Siunertaq

Internet atorlugu inuit killissaminnik qaanngiiffigitittarneri atuartunit oqaloqatigiissutigineqartarnissaat sungiusarnermi uani siunertaavoq. Eqqorneqartuulluni qanoq misinnartarpa? Ikinngut qanoq ikiorneqarsinnaava? Inunnit allanit avitseqartarnissaq qanoq pinaveersaarneqarsinnaava? Filmi atorlugu ilinniartitsisup assit inunniq tamataqanngitsunik assilisat videoliallu avitseqatigiissutiginissaat inerteqqutaasoq erseqqissarsinnaavaa. Taamaalilluni inuaqatigiilerinermut taanna atatinneqarsinnaavoq, tassami atuartut inatsisinik kalaallisut danskisulluunniit attuumassutilinnik ilinniartinneqassapput. Tassanilu attaveqaqatigiittarfimmi sammisat misissueqqissaarnerannut attuumassuteqartinneqarsinnaalluni.

Atuaqatigiit tamarmik videomik isiginnaassapput, tassani niviarsiaqqap ullormi atuarfiusumi atuarnera takutinneqassaaq.

Niviarsiaqqap kanngutsaattuliorluni/tamataqarani assiminik aapparminut nassiuressilluni avitseqateqarnera inatsisinik unioqqutitsineruvoq.

Filmi "Er du blevet delt?" ("avitseqataassutaanikuuit") atuaqatigiulluni inissinni isiginnaarsiuk, uaniittooq: https://www.youtube.com/watch?time_continue=19&v=TGwbP4cm5rE

Atuaqatigiit filmi ataatsimoorlutik isiginnaassavaat tamatumalu kingorna atuartut pingasut-sisamakkaarlutik – nukappiaqqat niviarsiaqqallua akuleriaartillugit – eqimattanngortinneqassapput eqimattat ataasiakkaat apeqqutit ilaat ataaseq akissuteqarfigissavaat. Eqimattap iluanit inuup ataatsip apeqqut ataaseq makissavaa, taamaalilluni eqimattat ataasiakkaat tamarmik immikkut apeqqutinik assigiinngitsunik akissuteqarsinnaalissapput.

- Ilissi isumarsi naapertorlugu qanoruna pisoqartoq? Inuup suna misigisimavaa aamma atuaqataasa suut nalunngilaat?
- Inatsisinik unioqqutitsisoqarpa? Angerussi, qanoq inatsisinik unioqqutitsisoqarpa?
- Inuk qanoq sunnertissimasorivisiuk? Misigissutsit sorliit inuup, namminerminut, ikinngutiminut, angajoqqaaminut siunissaminullu tunngasut suut aqquaarunarpai?
- Filmimi eqqorneqartutut illit ikinngutit pineqartuuppat qanoriliussavit?

Tamatuma kingorna eqimattat akissutaat atuaqatigiit ataatsimoornerini ilinniartitsisup tusarnaassavai.

Sungisarneq 5

Qanoq isumaqarpisi?

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Inuttut ineriertorneq

Siunertaq

Misigissutsit, ataaqqinninneq imminullu naleqartinnerit internetimik atuilluni qanoq sunnertissinnaasarnerinik oqaloqatigiinnissutiginnissinnaaneq sungiusarnermi uani siunertaavoq. Atuartut inuuusuttuulluni tamatigut oqittuinnaaneq ajormat internetimik atuinermanni qanoq piissusilersortarnersut namminneq imminnut ilisimasaqalernissaannik sungiusaanermi siunertaavoq.

Issiaviit iloqqasunngortillugit inississigit. Peqataasut amerlassusaannit issiavimmik ataatsimik sinneqartuarnissaq qulakkeersiuk. Inuuusuttut piareerpata oqaluttuat arlallit (assersuutit takukkit) atuassavatit. Isumaqataasut issiaannartassapput. Isumaqataanngitsut issiavimmut inoqanngitsumut nuullutik ingittassapput (arlallit nuussinnaasarput). Nalornigaanni issiaannarluni talit paarlatsinneqartassapput.

Inuuusuttut toqqagaat pillugit aperisaarit. Oqallinneq inissaqartiguk. Oqaatsit tulluutinngitsut oqaatigineqaqqusaannginnerinik oqaasinnguillutit erseqqissuliorit. Kikkut tamarmik toqqisisimasumik misigisimatinneqassapput.

Oqaluttuaq eqimattamut tulluuttoq toqqraruk. Sumulluunniit attuumassuteqanngitsoq aallartissutigiuk, soorlu ima aallartitsisoqarsinnaavoq:

- Sila ukiukkut nuannarisarpa
- Oqarasuaatinga angallattagaq tigumminngikkaangakku uisakajaalertarpunga

Killigititat, piissusilorseq internetilu apeqqusiorfiginiarlugit siunnersuutit:

- Oqarasuaatinga angallattagaq, tabletera imaluunniit qarasaasiara ullaat tamaasa atortarpa
- Oqarasuaat angallattagaq internetiluunniit atorlugit ikinngutit allaffigisinnaallugit nuannersuovoq
- Oqarasuaat angallattagaq internetiluunniit atorlugit ilinnut allattut imaluunniit iliuuseqartut pillugit illit aliasunnikuu?
- Allat killigititaanik internet atorlugu qaangiisimatilluni utoqqatserneq ajornakusoorsinnaasarpa?
- Oqarasuaat angallattagaq internetiluunniit atorlugit allannikuuit imaluunniit iliuuseqarnikuu peqqissimissutigisarnik?
- Oqarasuaat angallattagaq internetiluunniit atorlugit oqaloqatigiinnermi allat killigititaannik qaangiinerluni nalorninarsinnaasarpa?
- Oqarasuaat angallattagaq internetiluunniit atorlugit nuanniitsumik pisoqartillugu qanoriliussanerlutit imaluunniit qanoq akissanerlutit nalornineq misiginikuviuk?
- Oqarasuaat angallattagaq, pinnguarneq internetimiluunniit pisut pillugit angajooqqaatit oqaloqatigikkajuttarpigit?

Sungisarneq 6

Inatsisit pillugit nalorsittaarineq

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut ineriertorneq

Siunertaq

Inatsisini suut unioqqutitsinerunnginnersut imaluunniit suut unioqqutitsinerunersut atuartunut ilisimatitsissutigineqarnissaat uani siunertaavoq. Sungiusarneq una inuaqatigiilerinermi atorneqarsinnaavoq, tassanimi inuaqatigiit inatsisaat malittarisassaataallu atuartut ilinniartarpaat. Sungiusarneq una pingaartuuvoq, tassami atuartut inatsisini suut unioqqutitsinerunnginnersut imaluunniit suut unioqqutitsinerunersut ilisimallugit sungiusarnerni allani sungisartarpaat. Oqaaseqatigiit aappaluttumik allannillit eqqunngitsuupput qorsummilli allassimasut eqqortuullutik. Qalipaatit taakkua atuartunit takuneqassanngillat, atuartummi namminneq eqqoriartussaavaat.

Sunilluunniit eqqaasaqartarluni oqaasertalersuinerup kingorna ilinniartitsisup inatsit erseqqissumik atuartunut atuffassissutigissavaa. Internetimi iliuutsit inatsisinik unioqqutitsisut atuartunit ilisarineqarsinnaaniassammata aamma taakkua qanoq qisuarifigisinnanaerlugit sungiusaatit tulliuttut sungiusaaffigissallugit isumassarsiatsialaassaaq.

Ima marlunnik assigiinngitsunik perarfissaqarluni sungiusartogarsinnaavoq: atuartut oqaatigisai ilinniartitsisup allattarfissuarmut allattarsinnaavai atuartullu eqqoriaatinneqartarsinnaapput aamma atuartut immikkoortiterlutik suut eqqornersut suullu eqqunnginnersut allattuillutik “eqqoriaasaqattaartinneqarsinnaapput” – tassani ilinniartitsisoq kaajallaasarluni allatat qanoq paasineqarsinnaanerinik nassuaasarsinnaavoq.

Eqqorpa eqqunngilaluunniit – inatsit qanoq oqarpa?

Allalu assinik avitseqatigiissinnaatiaajaannarpugut. Taanna ima paasineqassaaq: allat assingi qanorluunniit pisoqaraluarpat avitseqatigiissutiginissai inatsisini inerteqqutaanngilaq.

Inuit ataasiakkaat inuunerinit assit avitseqatigiissutiginissaat inatsisinik unioqqutitsineruvoq, tamannali unioqqutitsinerussanngilaq assimiittup avitseqatigiissutaanissaminut akuersissutaanik pisimatilluni.

Inuit allat tamataqaratik assinginik avitseqateqarneq inatsisinik unioqqutitsinerunngilaq. Inuup nammineq tamanna pisuussutigisarppa.

- Inuit allanik nikassaasut imaluunniit inuunerinik kanngutsaattuliorlutik assilisaat filmiliaallu avitseqatigiissutigineqarnissaat inatsisinik unioqqutitsinerupput.
- Inuup 18-it inorlugit ukiullip atoqateqarluni assinginik avitseqateqarneq inatsisinik unioqqutitsineruvoq. Meeqqanik atoqateqartunut inatsisip taakkua iluanniippuit.
- Tamataqanngitsup assinganik uannik avitseqatiginnitoqarpat taanna pigiinnassavara, naak avitseqatiserinnittut kingusinnerusukkut oqarfigigaluaraannga nungutissaginga.
- 15-inik ukioqalereersimagaanni aappaq ikinngutigilluagarluunniit atoqatigalugu assilisaq avitseqatigeqqusaavoq. Tigusimagaanni avitseqatiginiarlugu nassiuteqqeqqusaangilaq. Nassiusisup nunguteqquppagu nunguterneqassaaq. Nunguteqquneqareersoq pigiinnaraanni inatsisinik unioqqutitsisoqartapoq.

Sungiusarneq nangillugu: Sungisarneq 7

Sungisarneq 7

Ajunngila?

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut ineriertorneq

Siunertaq

Sungiusaat "eqqorpa eqqunngilaluunniit" naammassippat atuartut namminneq inatsisinik unioqqutitsinernik assersuusiortinneqarnissaat isumassarsiatsialaassaaq.

Inuup inuuneranik nakkarsaaneq imaluunniit kanngutsaattuliorneq soorlu qanoq pisinnaava? Inuk qinngasaartittoq filmiliarissinnarlugu filmi nakkarsaatiginiarlugu avitseqatigiissutaanera inatsisinik unioqqutitsinerusinnaava? – Aap. Inuit allat pissuserissaaffiginissaannik oqallinnermik taanna pilersitsisinnaavoq aamma inunnik allanik piumanngitsunik assiliineq videoliornerlu inatsisinik unioqqutitsisuusinnaasoq erseqqissaasoqarsinnaalluni. Atuartut inuit allat killigititaannik assersuusiassaarusimassappata ilinniartitsisup atuaqatigiit ima aporsorsinnaavai:

Imaalioraanni ajunngila...

- Ikinngut assileqatigeriarlugu ajorinnginneranik apereqqaarnagu nammineq ilisarnaatitut asseq atorlugu ajunngila?
- Atuaqat inunnit allanit naallertilluni uppittoq nunamullu tukkami annertoq filmiliareriarlugu avitseqatigiissutiginera ajunngila?
- Inuit allat timersorniarlutik atisalersortut assilillugit ajunngila?

Sungisarneq 8

YouTube atorlugu ilisarititsinerit

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Kalaallisut
- Danskisut
- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut ineriaartorneq

Siunertaq

Atuartut filmimik isiginnaarlutik filmimi qulequtarineqartut suunerinik misissueqqissaarnissaminnik uani sungiusartinneqassapput. Filmit naatsut pingasut atuartut isummersorfigissavaat ataatsimoorlutilu saqqummiussani suut soqtiginarnerpaanersut toqqartuissallutik. Atuartut ikinngutigiinneq, ataaqqinninneq, inatsisini allassimasut killigititallu sungiusaatigineqarnerini ilikkakkatik uani atussavaat.

Ilinniartitsisup atuartut eqimattanut marluk-pingasunik inuttalinnut immikkoortitissavai imaluunniit atuartut kisitsimmik tunineqartassapput normulu tunniunneqartup nalaanut inissittassallutik (peqataasut 1-mik normumik tunineqartut tamarmik 1-mukassapput aamma 2-mik normumik tunineqartut 2-mukassapput il.il.)

1. Eqimattat youtube-mi filmimik, Sikker Chats-imeersumit, isiginnaagassinneqassapput: https://www.youtube.com/channel/UCzBNM6T0cCOwumeltxL3rcg/videos?view=0&sort=dd&shelf_id=0
2. Eqimattat filmit pingasut isiginnaassavaat atuaqatiminnullu ataaseq saqqummiukkusutartik toqqarlu
3. Eqimattat saqqummiussinermanni apeqquuit ukua akisassavaat:
  - Filmit allat marluk sunik qulequtaqarpat?
  - Filmi una sooq saqqummiussassatut toqqarpisiuk?
  - Filmimi uani suna qulequtarineqarpa?
  - Filmimi suna/ suut pingarnerpaava/-ppat?

Eqimattap filmi takutissavaat aamma apeqquuit akissutaat saqqummiullugit.

Sungisarneq 9

Immissinnut apeqqarissaarfigigitsil!

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Kalaallisut
- Danskisut
- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut ineriaartorneq

Siunertaq

Atuartut sungiusarnermi uani attaveqaqatigiittarfinnik namminneq atuillutik naatsumik videoliussapput. "Tusagassiortuusaassapput" imminnullu apersortarlutik tamatuma kingorna paarlaattassapput. Atuartut attaveqaqatigiittarfinni piginnaasatik uani sungiusassavaat aamma namminneq isummatik internetimilu ajornartorsiutaasinnaasunik aaqqiissutissatut isigisatik oqaasertalersorlugit sungiusassallutik.

Tabletsisi oqarasuaatisiluunniit atorlugit videolioritsi. Atuartut marlukkaarlutik naatsumik videoliornerminni immissinnut apersussapput, tamatuma kingorna video atuaqatigiinnut takutinneqassaaq atuaqatigiillu ataatsimoorlutik qulequutanik videoni takutinneqartunik eqqartuissapput.

- Illit isummat malillugu internetimi, oqarasuaammi aamma inuit attaveqaqatigiittarfiini suut pitsaanerpaappat?
- Illit isummat malillugu internetimi, oqarasuaammi aamma inuit attaveqaqatigiittarfiini suut ajoqutaasinnaappat?
- Oqarasuaammi, internetimi aamma inuit attaveqaqatigiittarfiini inuit allat annersinnaveersaarniarlugit imaluunniit aliasutsinnaveersaarniarlugit qanoq illit isummassarsiorsinnaavit?

Atuartut marluk immissinnut apersortut piareerunik filmit atuaqatiminnt takutissavaat. Atuaqtigiit isummassariatsialattut isigissappatigik filmit angajoqqaat peqataanerini, ammasumik aaqqissuussinerni imaluunniit atuaqtigiit nuannannerini angajoqqaat peqataaffigisaanni aamma takutinneqarsinnaapput.

Sungisarneq 10

Isumassarsinermiit ilorrisimaarnermut

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Kalaallisut
- Danskisut
- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut ineriertorneq

Siunertaq

Sungiusarnermi uani atuartut sungiusaatini allani ilikkakkatik atussavaat aamma eqimattanngorlutik siunnersuutitsialannik allattuissapput internetimilu isumannaatsumik qanoq atuisinnaanerit malittarisassiussallugit. Sungisarneq 10 naalisarlugu una sungiusarneruvoq.

Ilinniartitsisup atuaqatigiit inuit attaveqaqatigiittarfiannik qanoq atuisarnersut aperissavai – taakkua tamaasa allattarfissuarmut allattukkit tamatumalu kingorna pappiliaaqqamat nuullugit allattorlugit.

1. Atuartut eqimattanut ikinnerusunik inuttalinnut agguakkit – eqimattaq ataaseq atuartunik pingasut-sisamanik inuttaqartassaaq.

Eqimattap paappiliaq ataaseq makissavaa, tassani soorlu ima allaqqasoqarsinnaavoq: "Facebook" imaluunniit "Instagram" taanna aallaqqaasiullugu eqimattap sulinerminni apeqqutit pingasut ukua akisassavaat:

- Inuit attaveqaqatigiittarfiini suna ilorrisimaarnermik pilersitsisarpa?
- Inuit attaveqaqatigiittarfiani suliniut/sammisaq suna ilorrisimaanermik nukittorsaassava?
- Suliniut/sammisaq taanna qanoq piviusunngortinneqarsinnaava?

2. Eqimattat atuaqatiminntut akissutitik saqqummiutissavaat.

Atuartitsisup piviusunngortitsisarneq inernilersussavaa aamma eqimattat suliniutaannut/sammisaannut nalimmassaassalluni.

Sungisarneq 11

Atuaqatigiit siunnersuutai malittarisassaataallu pitsasut

Ukunani fagini pisinnaavoq

- Kalaallisut
- Danskisut
- Inuaqatigiilerineq
- Inuttut ineriaartorneq

Siunertaq

Akullerni atuartut aamma atuarfimmit naammassisussat atuaqatigiittut ataatsimoorussamik kulturimik sammisaqtinnissaat pingaartuuvoq. Taamaattumik oqaloqatigiinnerit isumannaatsumik tamatigut naaneqartarnissaat atuaqatigiit ataatsimoorlutik malittarisassartaannik imaluunniit naleqartitassaannik oqaasertalersuissapput. Tassani atuaqatigiinni atuartut ataatsimoorlutik digitalimik atortorissaarutit atorlugit qinngasaarinaveersaernerit aamma inuit allat killigititaannik qaangiinaveersaernerit malittarisassiutissavaat.

Meeqqat inuuusuttullu internet atortillugu inooqatigiinnerini pitsasumik avatangiisinik pilersitsinissaq anguniarlugu ataatsimoortumik malittarisassaqarnissaq isumassarsiatsialaavoq. Red Barnet-imit malittarisassiornerup inerisartarneranut ilitsersuut una illit atuartitarni pissuserissaarnissat malittarisassiorneqarnerini atortaruk.

Atuaqatigiit malittarisassortinneri pingasunut aggulussimasunut suleriuseqarluni pisarpoq; siulleq oqaloqatigiinneq, tullia malittarisassanik ineriaartortsineq pingajuat paasitsineq.

Atuartut isumaat suleriaatsimilu nassuertarneri taakkunani qitiutinnejassapput. Taamaattumik atuartut namminneq misigisaat aallaavigalugit oqarasuaat angallattagaq internetilu atortillugit pissuserissaarneq sunaanersoq malittarisassiorqassaaq.

Siunnersuutit pitsasut malittarisassallu 1

Atuartut ilinniartitsisumit ikiortillutik nuanninngitsumik misigisatik assersuusiorfigisassavaat pinaveersaartitsillunilu pissusilersornissaminut isumassarsianik inerisaassallutik.

Atuaqatigiit malittarisassaat pappiliarsuarmut tamatuma kingorna allattorneqariarlutik atuarfimmi allagarsiunneqassapput angajoqqaanullu paasitsiniutigineqassallutik. Taassuma malitsigisaanik sammisassaqtitsinerit qulequtserlugit atuartut angajoqqaamik qanoq inissisimasarnissaannik oqallitoqarsinnaavoq.

Atuaqatigiit malittarisassaat ukiumut ataasiarluni eqqartorneqarlutillu nalimmassarneqartassapput.

Ilinniartitsisup atuaqatigiit eqimattanut agguassavai. Suliassap immikkoortuisa siullianni (oqaloqatigiinnermi) oqarasuaat angallattagaq internetilu atortillugit nuannersunik nuanniitsunillu misigisartakkaminnik imminnut oqaluttuitissapput oqaatsinillu ataasiakkaanik qulequataaqqanik allattuissallutik.

Suliap immikkoortuisa siullianni eqimattanut apeqqutit.

Naatsumik ukua oqaluttuarikkit:

- Toqqaannartumik internet atorlugu nuannersumik attaveqatigiinnermik misigisaq
- Toqqaannartumik internet atorlugu nuanniitsumik attaveqatigiinnermik misigisaq

Eqimattanit oqaluttuat assigiaarnerpaat atuaqatigiit tamarmiullutik eqqartussavaat.

Ilinniartitsisoq ilitsersuisuliullugu toqqaannartumik internet atorlugu nuannersut nuanniitsullu assiginngitsut ilisariniarneqassapput.

Siunnersuutit pitsaasut malittarisassallu 2

Misigisat assiginngitsut atuaqatigiinnit sussusersineqarneri aallaavigalugit atuartut eqimattanut uteqqissapput pinaveersaartitsiniarlunilu pissusilersuutigisassanik aamma pissuserissaarnermik eqqartuissallutik. Eqimattat siunnersuutit malittarisassallu ataasiakkaarlugit assersuusiorfigisarlugit oqaasertalersuissapput.

Suliap immikkoortuisa aappaanni eqimattanut apeqqutit.

Illiisi isumarsi malillugu meeqqat inuuusuttullu qanoriliorsinnaappat:

- Toqqaannartumik internet atorlugu attaveqatigiinnermi nuannersumik pissusilersortoqassappat atuaqatigiit qanoriliorsinnaassappat?
- Aaqqiagiinnginneq qinngasaarinerlu pinaveersaarniaraanni qanoriliortoqarsinnaava?
- Meeqqanut inuuusuttunullu siunnersuutit pingarnerit tallimat oqaasertalersorsigik

Eqimattat siunnersuutaat malittarisassaataallu atuaqatigiinnut saqqummiunneqassapput.

Ilinniartitsisoq peqatigalugu atuaqatigiit siunnersuutit pingarnerit tallimat-arfineq-pingasut toqqartussavaat, tamatuma kingorna atuaqatigiit internetimik oqarasuaammillu angallattakkamik atuinermanni malittarisassaattut pingarnerpaatut takkua malinniarsarissavaat.

Atuartut siunnersuutaat pitsasut malittarisassatullu suliaasa assersuutitaat – ilinniartitsisup atuartut pisariaqartitsitillugit ikiortarsinnaavai.

Aaqqiagiinnginneq qinngasaarinerlu

- Sakkortuumik annernartumilluunniit allagarsiat akinngisaannarsigik
- Akiniaanaveersaarit, taamaalioruit ajortoq kaavittoq aallartiinnartussaassavat
- Nikassaasumik allat nuannaralugit nalunaaqutsernaveersaakkit ("like"-rnaveersaakkit)

Inuit ataasiakkaat inuunerri assillu

- Inuit allat assingi avitsissutigitinnagit aperinneeqqaartoqartassaaq akuersititseqqaartoqartassallunilu
- Assit eqqarsaatigilliukkamik atortarsigik – atisakippalaata ikkusuunnaveersaarsigik
- Assit internetimiittut atornerlunneqarsinnaaneri eqqarsaatigisarsigik
- Inuit attaveqaqtigiaittarifiini kina kammattaarusunnerlugu/ akuerissanerlugu eqqarsaatigisaruk
- Ikinngutivit oqarasuaataasa normui allanut tunniutinngisaannakkit

Tamanut atuttoq

- Oqarasuaat angallattagaq (klassimi/ bussimi) qaqugukkut atortassanerlugu pitsaanerpaanersoq eqqarsaatigiuk
- Oqaatsit atukkat iluamik atortakkit (akineqaruit nipi tusarusutat atorlugu oqaluttarit)
- Isissutit: akuttungitsumik taarsertarnissaat eqqaamakkit
- Spil-it aqqutigalugit virus-it: Suut tamaasa akuerinaveersaakkit!
- Paasissutissat ilinnut tunngasut internet aqqutigalugu tunniussutiginnginnerini eqqarsaqqaartarit
- Inuit internetimi imminnut ilisaritittut allarluinnaasinnaaneri eqqarsaatigisakkit

Angajoqqaat

- Inuuusuttut internetimik atuinerminni angajoqqaatik peqataatikkusuttarpaat, sualuppallaanngitsumilli!

Atuaqatigiit ataatsimoorlutik malittarisassaat pappiliarsuarmut allatut immikkut ittumik ilusilersorneqassapput aamma illuatungeriinnut attuumassuteqartunut tamanut paasissutissiissutigineqassapput, ima:

- Klassimi pappiliarsuaq
- Assinga angajoqqaanut, angajoqqaat qanoq inisisimanissaanik atuartut oqaaseqaasiugai ilanngunneqassapput
- Assinga angajoqqaanut attaveqaataasunut agguaanneqassaaq, taamaaliluni angajoqqaat tulliani ataatsimiisinneqalerpata taanna eqqartorneqassaaq
- Assinga atuarfimmi sulisunut attuumassuteqartunut: SSP, AKT, atuartut siulersuisui, atuarfiup atuagaataa il.il.

Malitseqartitsineq

Malittarisassanik nalimmassaaneq

Atuaqatigiit malittarisassaataat ukiumut ataasiarluni eqqartorneqartariaqarput nalimmassarneqartariaqarlutillu.

Digital-imik atortorissaarutit atorlugit qinngasaarisoqaleraangat inersimasut qanoq atorsinnaavagut?

Toqqaannartumik internet atorlugu qinngasaarisoqarnerani angajoqqaat ilinniartitsisullu inissisimaffissai atuaqatigiit sammillugit malitseqartitsisoqarsinnaavoq.

Oqaaseqaatit angerlaanneqarsinnaapput aamma/imaluunniit angajoqqaat ataatsimiinnerani qaqlerneqarsinnaallutik.

**Ilinniartitsissutissaq sanaajuvoq Meeqqat Ikiortigimit
aammalu PiSiu suleqatingalugu**

Kontakt

PiSiu, Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd

Mail: grl-pisiu@politi.dk

Tlf: +299 365125

Meeqqat Ikiortigit, Red Barnet Grønland

Mail: info@redbarnet.gl

Tlf: +299 563406